

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูก
ส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน   นางสาวกรรณิกา ศรีลัย

ปริญญา   วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ รุ่งไพพรรณ อภิชาติพงษ์ชัย	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ คุณหญิง ณ ลำปาง	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. พิทยา สรวมศิริ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับ
ส้มเขียวหวาน และศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่
เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค
และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานที่มีต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับ
ส้มเขียวหวาน

ประชากรที่ใช้วิจัยได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานที่ได้รับใบรับรองฟาร์มตามระบบ
เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานจากกรมวิชาการเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 76 ราย ใน 8
ตำบลของอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การ
วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.1 ปี จบ
การศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการปลูกส้มเฉลี่ย 5.5 ปี มีรายได้จากการ
ขายผลผลิตส้มเขียวหวานเฉลี่ย 32,199.05 บาทต่อไร่ต่อปี มีพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานเฉลี่ย 13.2 ไร่
มีแรงงานที่ใช้ในการผลิตส้มเขียวหวานเฉลี่ย 4.9 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.20 ได้รับข้อมูลข่าวสาร

จากเกษตรกรรายอื่นๆ และเพื่อนบ้าน เกษตรกรร้อยละ 59.20 ได้เข้ารับการฝึกอบรม 1 ครั้งต่อปี เกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร 1 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 57.9 และเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.5 ไม่ได้เป็นผู้นำทางสังคม เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของ เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานในระดับต่ำคือ แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม สามารถนำมาใช้ในการผลิตส้มได้ และแหล่งปลูกส้มต้องสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 750 เมตร และมีความลาดเอียงไม่เกิน 12% ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานมีทัศนคติต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับสูง

ลักษณะพื้นฐานของการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับส้มเขียวหวาน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.8 ไม่ได้มีส่วนส้มอยู่ใกล้หรืออยู่ใน แหล่งอุตสาหกรรม ที่ทิ้งขยะ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง เกษตรกรทั้งหมด ได้มีการจดบันทึก รายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึกและเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.6 ใช้น้ำในแม่น้ำ ลำธาร และคลอง และเกษตรกรร้อยละ 60.5 ไม่ได้ เก็บตัวอย่างน้ำเพื่อวิเคราะห์ นอกจากนี้เกษตรกรทั้งหมดมีการแยกสถานที่เก็บรักษาสารเคมีไว้ห่าง จากที่พักอาศัย สถานที่ประกอบการ และแหล่งต้นน้ำ และเกษตรกรร้อยละ 92.1 มีการเก็บรักษา แบบบันทึกและเอกสารสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานของ เกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง และการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับส้มเขียวหวาน ได้แก่ ความรู้ อายุ และทัศนคติ ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับส้มเขียวหวาน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มั่นใจในการปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือ GAP โดยเฉพาะคำแนะนำเกี่ยวกับโรคและแมลง อีกทั้งมีข้อเสนอแนะควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงเอกสารเผยแพร่การจัดการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานให้อ่านและ เข้าใจง่าย และเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่มาช่วยดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

Thesis Title Factors Affecting Adoption on Good Agricultural Practice of Tangerine Growers in Fang District, Chiang Mai Province

Author Miss Kannika Srilai

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Thesis Advisory Committee

Assoc. Prof. Rampaipan Apichatpongchai Chairperson

Assoc. Prof. Dusdee Nalampang Member

Assoc. Prof. Dr. Pittaya Sruamsiri Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study factors affecting adoption on good agricultural practice of tangerine growers in Fang District, Chiang Mai Province and to investigate the relationship between their personal and socio-economic factors and adoption on good agricultural practice, problem and recommendation of tangerine farmers towards good agricultural practice of tangerine were also explored.

The sample consisted of 76 farmers who had the certification on good agricultural practice of tangerine in 8 tambons of Fang District, Chiang Mai Province. The instruments used for data collection were interview and questionnaires and was analyzed through the application of statistics i.e., arithmetic means, maximum and minimum values, standard deviation; enter multiple regression analysis and Pearson product moment correlation coefficient.

The results revealed that most farmers were male (75.0%) with the average age of 47.1 years old and had 4th grade education background. Then experience in growing tangerine was 5.5 years in average. Their average income from tangerine productions were about 32,199.05 baht/rai/year with the average planting areas of 13.2 rai and average farm labor 4.9 persons/plantation. Most of farmers had received information from other farmers and then neighbour (59.20%). They participated in GAP training 1 time (52.6%), and also contacted with the GAP officer from Department of Agriculture 1 time at 57.9%. It was also found that 64.5% of

farmers had never been community leader. Their knowledge was classified at the low level in good agricultural practice for tangerine especially on ability of using water nearby industrial factory, altitude should be less than 750 meter above mean sea level and slope should not less than 12% for planting tangerine. Their attitude for GAP was ranked at high level.

According to good agricultural practice for tangerine farmers, it was found that 90.8% of farmers had planting areas which were not nearby industrial, garbage or risk areas. All farmers (100%) recorded detail of soil sample and collected the soil test result as their evidences. Most of water supply sources (56.6%) were from river, gully and canal and 60.5% of farmers did not send the water sample for testing in terms of chemicals residue and minerals. All farmers kept their chemicals separated from their residential areas, home and the source of water. About 92.1% of farmers kept important data and other documents for planting as evidences.

Farmers' practice according to good agricultural practice for tangerine, it was found that most of farmers followed through the system at good level. From hypothesis testing, it was found that knowledge, age and attitude of farmers were significantly related to good agricultural practice.

Problems and recommendations emerged from this research was that farmers did not confident on GAP guideline especially disease and insect management parts. It was suggested that concerned agencies should improve the GAP guideline in order to be easy to read and understand. In addition, farmers need extension officers to supervise closely about GAP.